

REPUBLIKA CRNA GORA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

amis

BILTEN

19 – 2007 **Živa stoka**

AGRARNI MARKETIŠKI INFORMACIONI SISTEM
CRNE GORE

9. maj 2007. Vol. 2, Broj 19 Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Crne Gore www.minpolj.vlada.cg.yu
www.amiscg.org

Ponuda na stočnim pijacama	2-3
Pregled cijena žive stoke	3-7
Rase koje nestaju – Podolac	8-9

PONUĐA NA STOČNIM PIJACAMA

Na stočnim pijacama u Crnoj Gori i dalje dominira ponuda jagnjadi, teladi i krava za klanje, kojih je bilo na svim pijacama dok je, i dalje, najslabija ponuda priplodnih grla u govedarstvu. U ponudi nije bilo junica i krava smeđe i simentalne rase.

Kada je riječ o cijenama, nema bitnijih promjena u odnosu na prethodnu nedjelju. Veći pad cijene bilježimo kod junadi do 300 kg meleza sa 1,9 na 1,75€/kg (-0,15€) i pad cijene kod jaradi sa 2,83 na 1,68€ (-0,15€) dok je porast cijene primjetan kod junadi simentalne rase do 300 kg sa 1,70 na 1,95€/kg (+0,25€).

Bar

Najveći obim trgovine u ovom periodu obavlja se sitnom stokom. Ponuda je u ovom periodu veća od tražnje tako da se očekuje blagi pad cijene jagnjadi dok cijene jaradi su nešto stabilnije.

Trgovina se i dalje obavlja van pijace pa i cijene potiču od farmera i klaničara.

Berane

Na stočnoj pijaci u Beranama i ove sedmice bila je dobra ponuda skoro svih vrsta i kategorija žive stoke. Dobra je ponuda teladi, krava za klanje, prasadi, jagnjadi i priplodnih ovaca. Ponudena

grla priplodnih krava su melezi, lošije kondicije i starija grla. Cjenovni trend je kod većine vrsta i kategorija ponudene žive stoke ostao nepromijenjen u odnosu na prošlu sedmicu. I dalje je velika tražnja, a mala ponuda priplodnih krava i junica svih rasa, prodana su samo dva grla junica i to na poljoprivrednim gazdinstvima.

Nikšić

Stočna pijaca u Nikšiću nije održana. Cijene, koje su inače ostale nepromijenjene u odnosu na prošlu nedjelju, uzete su direktno sa farmi.

Pljevlja

Ponuda i cijene stoke na svim pijacama u Pljevljima slična je prošlonedeljnoj. Zabilježena je veća ponuda jagnjadi kako na pijaci tako i na farmi. U ponudi nije bilo visokosteonih junica mada je velika potražnja za njima. Cijene stoke uzete su direktno na pijaci i od farmera.

Podgorica

Na podgoričkoj stočnoj pijaci i ovog ponedjeljka je nešto malo slabija ponuda i tražnja.

Najveća tražnja je i dalje za prasadima i jagnjadima. Ostale vrste i kategorije stoke prodaju se uobičajeno.

Bijelo Polje

Ove nedelje na stočnim pijacama u Bijelom Polju osjetan je porast u ponudi ovaca sa jagnjadima i jagnjadi za klanje, što je uticalo na blaži pad cijene jagnjadi. Na pijacama nije imalo prasadi. Ostale cijene su zadržale prošlonedeljni trend uz blaže oscilacije.

REPUBLIKA CRNA GORA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

IZVJEŠTAJ O CIJENAMA ŽIVE STOKE

Datum prikupljanja podataka: 2 – 9. 5. 2007. godine
Izveštaj sastavila: Služba za selekciju stoke RCG

	Stoka Rasa jm	Bar Stočna pijaca	Berane Stočna pijaca	Bijelo Polje Stočna pijaca	Nikšić Stočna pijaca	Pljevlja Stočna pijaca	Podgorica Stočna pijaca	Crna Gora
1	Telad 80-160 kg SIM kg	~	2.60 (2.60-2.60)	2.60 (2.50-2.80)	~	2.70 (2.70-2.70)	3.00 (3.00-3.00)	2.73 (2.70-2.78)
2	Telad 80-160 kg kg	2.70 (2.50-2.80)	2.50 (2.40-2.60)	2.40 (2.30-2.50)	2.80 (2.70-3.00)	2.50 (2.60-2.70)	3.00 (3.00-3.00)	2.65 (2.58-2.77)
3	Junad do 300 kg SIM kg	~	~	1.70 (1.60-1.80)	~	~	2.20 (2.00-2.30)	1.95 (1.80-2.05)
4	Junad do 300 kg kg	~	~	1.50 (1.40-1.60)	2.00 (1.80-2.10)	~	~	1.75 (1.60-1.85)
5	Junad preko 300 kg kg	1.60 (1.50-1.70)	1.50 (1.50-1.50)	1.50 (1.40-1.60)	1.60 (1.50-1.80)	1.70 (1.70-1.80)	~	1.58 (1.52-1.68)
6	Krave za klanje SIM kg	~	1.20 (1.20-1.20)	1.10 (1.00-1.20)	~	~	~	1.15 (1.10-1.20)
7	Krave za klanje kg	0.80 (0.70-1.00)	1.00 (1.00-1.00)	~	0.90 (0.80-1.10)	1.00 (0.90-1.10)	0.80 (0.70-1.10)	0.90 (0.82-1.06)
8	Prasad kg	~	2.60 (2.60-2.60)	~	2.75 (2.50-3.00)	2.80 (2.70-3.00)	2.70 (2.50-2.80)	2.71 (2.58-2.85)
9	Jagnjad kg	2.80 (2.70-2.85)	2.60 (2.60-2.60)	2.40 (2.30-2.60)	2.90 (2.70-3.00)	2.50 (2.30-2.70)	2.80 (2.70-3.00)	2.67 (2.55-2.79)
10	Ovnovi kg	~	2.00 (2.00-2.00)	~	~	~	~	2.00 (2.00-2.00)
11	Jarad kg	3.00 (3.00-3.10)	2.50 (2.50-2.50)	2.20 (2.00-2.40)	~	~	3.00 (2.80-3.05)	2.68 (2.58-2.76)

	Stoka Rasa jm	Bar Stočna pijaca	Berane Stočna pijaca	Bijelo Polje Stočna pijaca	Nikšić Stočna pijaca	Pljevlja Stočna pijaca	Podgorica Stočna pijaca	Crna Gora
12	Priplodne ovce grlo	~	120.00 (120.00-150.00)	140.00 (120.00-170.00)	100.00 (90.00-110.00)	~	~	120.00 (110.00-143.33)
13	Priplodne koze grlo	110.00 (110.00-110.00)	90.00 (90.00-90.00)	95.00 (80.00-110.00)	90.00 (80.00-100.00)	~	80.00 (70.00-120.00)	93.00 (86.00-106.00)
14	Priplodne junice HF grlo	~	1,200.00 (1,200.00-1,200.00)	~	1,100.00 (800.00-1,200.00)	~	~	1,150.00 (1,000.00-1,200.00)
15	Priplodne junice Melez grlo	~	850.00 (850.00-850.00)	550.00 (400.00-650.00)	~	~	~	700.00 (625.00-750.00)
16	Priplodne krave HF grlo	850.00 (850.00-850.00)	~	~	1,100.00 (900.00-1,300.00)	~	800.00 (700.00-1,500.00)	916.67 (816.67-1,216.67)
17	Priplodne krave Melez grlo	650.00 (650.00-6,501.00)	800.00 (500.00-1,200.00)	700.00 (500.00-800.00)	600.00 (400.00-800.00)	700.00 (600.00-750.00)	~	690.00 (530.00-2,010.20)

*Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

Cene žive stoke - stočne pijace u Srbiji za period 30.4-6.5.2007. godine

Jedinica mere din/kg	Težina/ uzrast	Rasa	Centralna Srbija													Vojvodina						Dominantna cena Srbija				
			Beograd	Obrenovac	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš - Bežin	Pirot	Požarevac	Smederevo	Osiponica	Vranje	Zajčar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica		Zrenjanin			
Dviske	sve		150	---	120	130	150	150	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	150
Jagnjad	sve		190	---	160	180	185	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200
Jarići	sve		180	---	120	150	145	150	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	150
Junad	do 300 kg	HL	---	---	120	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Junad	do 300 kg	SM	140	---	130	128	130	140	140	120	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	140
Junad	>480 kg	sve	135	---	120	---	---	---	130	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	120
Koze	sve		---	---	80	80	90	---	---	70	100	70	70	70	70	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	70
Krave za klanje	HL		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	60
Krave za klanje	SM		80	---	80	80	85	80	85	80	---	75	75	75	75	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	80
Krmače za klanje	>130 kg	sve	55	---	55	---	45	65	---	55	50	---	70	70	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	55
Ovca	sve		120	---	100	110	100	100	90	110	110	90	100	100	100	100	100	80	90	90	---	---	---	---	---	100
Ovnovi za priplod	sve		150	---	110	120	150	---	---	120	120	110	120	120	120	---	---	---	150	150	---	---	---	---	---	120
Prasad do 15 kg	sve		110	---	130	---	100	120	140	100	110	120	135	135	135	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	100
Prasad do 25 kg	sve		100	---	130	120	95	110	130	90	110	120	120	120	120	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	120
Priplodne junice	sve		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Priplodne krave	HL		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Priplodne krave (din/grlu)	SM		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	130	130	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Šilježad	sve		150	---	120	160	175	150	---	150	140	---	150	150	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	150
Telad	80-160 kg	HL	230	---	180	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Telad	80-160 kg	SM	270	---	240	70	230	240	210	200	---	210	210	210	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	240
Tovljenici	80-130 kg	sve	65	---	70	---	60	70	---	65	60	80	85	85	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	60
Tovljenici	>130 kg	sve	60	---	60	60	50	65	---	55	55	75	80	80	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	60

Izvor: STIPS

Cijene su izražene u dinarima. (1Euro = 83 dinara)

**Prikaz cijena u kn/kg za grupu
proizvoda /
Stočni sajam-livestock market**

Prices for product group

U razdoblju: od 16.04.2007. do 22.04.2007. (16.tj.2007.god.)

Uspoređeno s razdobljem: od 02.04.2007. do 08.04.2007.

(14.tj.2007.god.)

robakod	Proizvod	Tip	Cijena	Razl.
11001	tele simental (80-160 kg)-calf .	1.Min	20,00	0,00
		2.Max	30,00	2,00
		Prosjek	23,76	-0,03
11004	tele holstajn (80-160kg)-calf .	1.Min	23,00	1,00
		2.Max	23,00	0,00
		Prosjek	23,00	0,50
11009	junica simental (za klanje)-heifer .	1.Min	10,00	0,00
		2.Max	13,00	0,00
		Prosjek	10,81	-0,15
11014	junica holstajn (za klanje)-heifer	1.Min	8,00	-1,00
		2.Max	9,00	0,00
		Prosjek	8,50	-0,50
11020	bik simental (>450kg)-beef .	1.Min	11,00	0,00
		2.Max	18,00	0,00
		Prosjek	12,53	0,18
11033	bik holstajn (300-450 kg)-beef .	1.Min	10,00	0,00
		2.Max	12,00	1,00
		Prosjek	11,00	0,50
11040	krava simental (za klanje)-cow .	1.Min	4,00	0,00
		2.Max	10,00	-1,00
		Prosjek	5,77	-0,22
11043	odojak (25-35 kg)-piglets .	1.Min	10,00	-1,00
		2.Max	16,00	-4,00
		Prosjek	12,53	0,42
11050	svinja (80-120 kg)-pig .	1.Min	7,00	0,00
		2.Max	13,00	-1,00
		Prosjek	8,49	0,07
11057	krmača (za klanje)-sow .	1.Min	4,00	-1,00
		2.Max	6,00	0,00
		Prosjek	5,00	-0,50
11064	janjad-lambs .	1.Min	18,00	0,00
		2.Max	40,00	5,00
		Prosjek	24,93	-0,89
11070	ovca (za klanje)-sheep .	1.Min	7,00	0,00
		2.Max	9,00	0,00
		Prosjek	8,00	0,00
11075	jare-kid goat .	1.Min	21,00	----
		2.Max	25,00	----
		Prosjek	23,00	----
11085	ždrijebe-foal .	1.Min	12,00	0,00
		2.Max	13,00	0,00
		Prosjek	12,50	0,00
11090	konj-hors .	1.Min	10,00	0,00
		2.Max	11,00	0,00
		Prosjek	10,50	0,00

Cijene su izražene u kunama. (1Euro = 7,3 Kuna)

Izvor: TISUP

RASE KOJE NESTAJU – PODOLAC

Podolska rasa pripada grupi primigenih goveda i radno-proizvodnom tipu. U prošlosti je bila glavna vučna radna snaga u poljoprivredi Vojvodine. Karakteriše se grubom konstitucijom, velikom otpornošću i skromnošću u pogledu uslova ishrane, smještaja i njege.

Podolsko ili sivo goveče, do prije 100 godina brojno predominantno na prostoru Vojvodine, danas se praktično nalazi na kraju svog postojanja. Usled izmijenjenih ekonomskih, kulturnih i tržišnih uslova, broj grla ove rase sada je jedva stotinak. Sačuvana je od potpunog nestanka samo entuzijazmom pojedinih stočara. Momentalo grla ove rase se nalaze samo na tri lokacije u Vojvodini: Beška, Vršac i Bačka Topola. Sva ova grla obuhvaćena su programom očuvanja životinjskih vrsta, u okviru Saveznog zavoda za biljne i životinjske genetičke resurse.

Porijeklo i karakteristike

Podolsko goveče potiče direktno od evropskog divljeg govečeta, tura ili ura. Ova i njima slična goveda bila su raširena u prošlosti na ogromnom prostoru od ruskih stepa do sjevernog Jadrana. Podolska rasa spada u krupna goveda. Dlaka je jednobožno siva, sa tamnim sjenčenjima na vratu, trbuhu i spoljašnjim stranama udova. Ima izuzetno velike

rogove, u obliku lire, čija dužina može biti i jedan metar, a raspon i do metar i po. Ova rasa se odlikuje čvrstim papcima i nogama pravilnih stavova, suvih zglobova sa snažnim tetivama i dugačkim korakom. U 18. i 19. vijeku smanjuju se površine pašnjaka na kojima su ova goveda gajena zbog širenja oranica. U tako promijenjenim uslovima, podolac postaje glavna radna snaga za obradu zemlje, a na teškim ritским zemljištima nije mu bilo premca. Skroman i izdržljiv, velike snage i otpornosti, bio je u tom periodu jedan od glavnih činilaca intenzifikacije ratarske proizvodnje.

Podolska rasa iz Vojvodine uticala je na stvaranje kolubarskog govečeta u Srbiji u području gornjeg toka rijeke Kolubare, i na govedarstvo Bosanske Posavine, gdje je gajeno posavsko goveče ili posavska gulja. Prodorom simentalca u Vojvodinu, podolac je poslužio kao osnova za stvaranje domaće šarene rase, primjenom metoda pretapajućeg ukrštanja.

Proizvodne osobine

U pogledu fizioloških osobina, podolsku rasu karakterišu kasnostasnost i niska proizvodnja mlijeka i mesa. Od svih njenih proizvodnih svojstava, najbolje je izražena radna sposobnost, koja je, međutim, u uslovima intenzivne poljoprivredne proizvodnje izgubila na značaju.

Proizvodnja mlijeka krava je vrlo niska. Praktično se može reći da je količina mlijeka tolika da obezbijedi ishranu teleta. Upravo je podolska rasa u našim uslovima korišćena u sistemu krava dojlja (krava-tele), jer se krave u najvećem broju nisu muzle, već su na pašnjacima odgajivale telad. Taj sistem se danas ponovo uvodi, ali sa daleko produktivnijim, specijalizovanim rasama.

Tovna sposobnost podolca je takođe slaba. Bodo (1986) je konstatovao prosječan dnevni prirast u tovu od 890 g, u odnosu na 1881 g kod simentalca. Poznato je da za jedinicu prirasta troši više hrane, i da u unutrašnjim šupljinama taloži više loja u kasnijem dobu. Meso je suvo i žilavo. Od ostalih osobina koje karakterišu ovu rasu, navode se sljedeće: sposobnost adaptacije na klimatske prilike; otpornost na bolesti. Pri kontroli na tuberkulozu, ustanovljena je u 4,2% grla podolske rase, 17,7% simentalca i 10,0% u ostalih rasa; sposobnost kompenzacije poslije nepovoljnih uslova gajenja; lako teljenje (praktično 100% bez pomoći); dobre materinske osobine.

Podolac je odgajan u najekstremnijim uslovima. Za ljetnju ishranu korišćeni su pašnjaci, koji su najčešće od jula i avgusta, u sušnim godinama, bez zelene trave. Poslije skidanja usjeva, korišćena su strnjišta, kukuruzišta, repišta..., i tako do duboko u jesen. Zimska ishrana je bila još oskudnija, najčešće na slami i kukuruzovini. Samo u rijetkim slučajevima dodavana je zrnasta hrana, isključivo oteljenim kravama ili volovima pred početak radova. I u takvim uslovima

ishrane i njege, podolac, izvanredno prilagođen sredini panonske ravnice, davao je adekvatnu proizvodnju pruženim uslovima.

Perspektiva

U pojedinim zemljama, za rase koje su u opasnosti da nestanu, donijeti su programi za njihovo očuvanje, ili, kako se najčešće kaže, za konzervisanje genetskih resursa. Sa stočarskog stanovišta to je mogućnost da se značajno ne smanji genetska varijabilnost. Očuvanje različitih rasa, obezbijedilo bi u budućnosti efikasniju primjenu uzgojnog cilja usled izmijenjenih zahtjeva stočarske proizvodnje i tržišta. Izgubljeni geni, nestankom neke rase, nikada se ne mogu više stvoriti, ma kakva kombinacijska ukrštanja drugih rasa bila izvedena. Zbog toga je u Velikoj Britaniji osnovan trust za preživljavanje rijetkih rasa, koji je obuhvatio očuvanje 11 rasa goveda; u Austriji, Nacionalno udruženje za rezerve gena, za 7 rasa; dok je u Mađarskoj Udruženje odgajivača mađarskog sivog govečeta (podolca) sačuvalo oko 1300 krava i potreban broj bikova iz 8 linija.